

mann Kurhaus osvetlil zgodovino vasi Potrna s posebnim poudarkom na etnični strukturi prebivalcev vasi, ki se je skozi čas zelo spreminjala.

Nina Zver v prispevku 'Jezik pisca *Gormerkanske knige*' skozi jezik Mihaela Hoisa in njegove hčerke ugotavlja, kako so določeni zgodovinski dogodki in procesi, kot je npr. črkarska pravda, mešanje slovenske, nemške in madžarske kulture v Radgonskem kotu, vplivali na sam jezik, pisavo in prisotnost tujenarečnih jezikovnih prvin Mihaela Hoisa. Še posebej zanimivo je dejstvo, da lahko z gotovostjo trdimo, da je bil Mihael Hois bolj izobražen (pismen) od svoje hčerke, ki je po letu 1875 nadaljevala pisanje knjige.

Zadnji prispevek 'Življenje na kmetiji v 19. stoletju in njegovo razumevanje skozi *Gormerkansko*

knigo' avtorice Jelke Pšajd govori o gospodarjenju na večjih kmetijah konec 19. in v začetku 20. stoletja, kot je bila tudi Hoisova. Analizira in pojasnjuje podatke, ki nam jih razkrivajo t. i. gospodarski zvezki in skozi to odstre svet poslov, dninarjev in migracij t. i. kmečkega delavstva med Prekmurjem in Štajersko.

Pričujoči zbornik odpira pogled na življenje kmečkega prebivalstva v Radgonskem kotu v drugi polovici 19. stoletja in vplive večjih zgodovinskih dogodkov na gospodarsko, jezikovno in kulturno življenje preprostega prebivalstva. Vsekakor zanimivo branje za vse ljubitelje gospodarske zgodovine in mikrozgodbine.

Alenka Hren Medved

Pot velike porcelanaste vaze z japonskim motivom v celjski muzej

Davor Mlinarič: *Prevzeto v zaščito, Poskus rekonstrukcije provenience predmetov na primeru Zbirke vzhodnoazijskih predmetov Pokrajinskega muzeja Celje*. Celje: Pokrajinski muzej Celje, 2023. 99 strani

V okviru projekta Osireteli predmeti: obravnava vzhodnoazijskih predmetov izven organiziranih zbirateljskih praks v slovenskem prostoru (2021–2024), v katerem sodelujejo številne institucije (Pokrajinski muzej Celje, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Oddelek za azijske študije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko

dejavnost Republike Slovenije), je nastala monografija *Prevzeto v zaščito*, *Poskus rekonstrukcije provenience predmetov na primeru Zbirke vzhodnoazijskih predmetov Pokrajinskega muzeja Celje*, katere avtor je mlad muzejski kustos in zgodovinar Davor Mlinarič. Avtor, ki je med drugim prejel Dekanjino nagrado Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani za svoje magistrsko delo, je izdaja

monografije pospremil z razstavo vzhodnoazijskih predmetov, katere otvoritev je potekala v prostorih Stare grofije 7. septembra 2023. Razstavo je mogoče obiskati do konca leta 2024. Razstavljeni so izbrani vzhodnoazijski predmeti, ki jih hrani muzej kot del kulturnozgodovinske zbirke in do sedaj še niso bili razstavljeni. Večinoma gre za različne predmete japonske in kitajske keramike, del zbirke pa je tudi, kot avtor navaja v uvodnih besedah, za slovenske razmere redek vzhodnoazijski porcelan.

Monografija na 99 straneh je sestavljena iz slovenskega in angleškega tekstovnega dela, v katerem Mlinarič predstavi izsledke raziskave in vsebuje kataložne zapise zbranih predmetov vzhodnoazijske provenience iz Zbirke predmetov Azije in Južne Amerike, ki jo hrani Pokrajinski muzej Celje. Zbirka je nastala leta 1964 in je zajemala 152 inventarnih števil, predmeti pa so prišli v muzej prek Okrožnega zbirnega centra Celje. Mlinarič je svojo raziskavo zasnoval sistematično okoli glavnega raziskovalnega problema, ki se navezuje na izvor oz. provenienco teh predmetov. Pri tem se je oziral po zapisu Milene Moškon, pristojne kustosinje, ki je zbirko zasnovala, popisala in uredila ter ob tem zapisala, da bo treba točno provenienco posameznih predmetov določiti posamično za vsak predmet posebej. Največja ovira na katero je avtor v svoji raziskavi naletel je razmeroma razpršeno arhivsko gradivo, ki pa vsebuje med drugim tudi skope oziroma nenatančne opise zaplenjenih predmetov. Vzrok temu je po mnenju Mlinariča pomanjkljivo strokovno znanje oziroma usposobljenost kadra, ki so bili zadolženi za popisovanje zaplenjenih predmetov.

Avtor želi bralcu monografije predstaviti čim širšo sliko ozadja dogodkov, ki mu omogoča razumevanje v zvezi z nastankom zbirke teh »osirotelih« predmetov. Monografija je tako razdeljena na sedem poglavij. V prvem poglavju Medvojne in povojne zaplembe avtor bralca pelje skozi turbulentni čas med in po drugi svetovni vojni, ki so

ga zaznamovale tako nacistične kot komunistične zaplembe in predstavlja temelj celotne nadaljnje raziskave. Pozornost posveča tudi zakonodaji, ki je bila osnova za zaplembe in zbiranje predmetov ter formiranje zbiralnih centrov.

V naslednjih petih poglavjih monografije avtor pozornost nameni petim dvorcem oziroma graščinam od koder so bili posamezni predmeti zaplenjeni. V poglavjih predstavi posamezne predmete, ki so del razstave ter jih v monografiji podkrepi s slikovnim materialom in predvidevanjih kako so se predmetni znašli v slovenskem prostoru. Pri identifikaciji predmetov in iskanju korelacije z graščinami in dvorci ter dokazovanju provenience se je Mlinarič lotil obsežnega študija arhivskega gradiva od zaplembnih in zapuščinskih spisov, upravnih in šolskih arhivskih fondov do arhivskih fotografij.

V zadnjem poglavju z naslovom Predmeti v kulturno – zgodovinski zbirki avtor izpostavi problematiko določanja provenience predmetov, ki se hranijo v prej omenjeni zbirki. Ključni težavi sta v slabih zaplembnih popisih predmetov, ki so sestavljeni v smislu »1 japonska porcelanasta vaza«, »2 kitajski košarici iz porcelana«, »1 starinska japonska skleda«, »2 vazi z japonskimi motivi« ipd., kot tudi s kasnejšimi popisi inventarjev v zaplembnih centrih. Zbirko sestavljajo tudi zaplenjeni predmeti premožnih celjskih meščanskih družin.

Mlinarič je s svojo raziskavo podal osnove in zasnoval smernice raziskovanja provenience muzejskih predmetov, ki morajo temeljiti na obsežnem multidisciplinarnem študiju primarnih virov in kritičnem pregledu obstoječe literature. Monografija z bogatim slikovnim materialom in podrobnimi opisi predmetov, pa bralca poleg podrobnega ozadja raziskovalnega problema popelje tudi skozi »2D« razstavo vzhodnoazijskih predmetov, ki so se po različnih spletnih okoliščin znašli v depozu Pokrajinskega muzeja Celje.

Anja Prša